

*Łukasz Trzeciak**

 <https://orcid.org/0000-0003-1999-5004>

ANTROPONIMIA POGRANICZA POLSKO-WSCHODNIOŚLAWIAŃSKIEGO W XVII I XVIII WIEKU NA PRZYKŁADZIE RZYMSKOKATOLICKIEJ PARAFII W ŻÓŁKWI. WYBRANE ZAGADNIENIA

THE ANTHROPNOMY OF THE POLISH-EAST SLAVIC BORDERLAND
IN THE 17TH AND 18TH CENTURIES ACCORDING TO THE ROMAN CATHOLIC
PARISH IN ZHOVKVA. SELECTED ISSUES

Słowa kluczowe: antroponomia, pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie, Żółkiew

Keywords: anthroponymy, Polish-East Slavic borderland, Zhovkva

Streszczenie

Żółkiew położona jest około trzydziestu kilometrów na północny zachód od Lwowa, przy historycznym szlaku prowadzącym do Warszawy. Fundacji miasta dokonano na gruntach wsi (dawnej osady służebnej) Winniki nad rzeką Świnia. Dzięki korzystnym przywilejom lokacyjnym do polskiej i ukraińskiej ludności autochtonicznej dołączali kolonizatorzy z innych części kraju. Księgi metrykalne żółkiewskiej parafii rzymskokatolickiej były prowadzone od pierwszych lat jej istnienia. Analizowany materiał wyekscerpowany został z jednorodnego źródła rękopiśmiennego z XVII i XVIII wieku, mianowicie z siedmiu ksiąg metrykalnych chrztów (lata 1604–1787). W analizowanych antroponimach widoczne są wpływy wschodniosłowiańskie, w szczególności interferencje polsko-ukraińskie. Nazewnictwo osobowe Żółkwi i okolic odzwierciedla zróżnicowanie etniczne i językowe, religijne oraz kulturowe mikroregionu.

Abstract

Żółkiew (Zhovkva) is located about thirty kilometers north-west of Lwów (Lviv), on the historical route leading to Warsaw. The foundation of the city was on the territory of the village (former ancillary colony) Winniki (Vynnyky) by the Świnia (Svynya) river. Thanks to advantageous town

* Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Filologii, Katedra Filologii Polskiej, Zakład Językoznawstwa i Edukacji Polonistycznej, ul. Krzysztofa Arciszewskiego 22A, 76-200 Słupsk, e-mail: lukasz.trzeciak@apsl.edu.pl

privileges, colonizers from other parts of the country joined Polish and Ukrainian indigenous people. Registers of baptisms of the Roman Catholic parish in Żółkiew (Zhovkva) were held from the first years of its existence; analyzed data is extracted from excerption of homogenous manuscript sources of the 17th and 18th centuries – seven parish registers of baptisms (1604–1787). The analyzed anthroponyms show East Slavic influences, especially Polish-Ukrainian linguistic interferences. The personal names of Żółkiew (Zhovkva) and the surrounding area illustrate ethnic and linguistic, religious as well as cultural differentiation of the microregion.

Fundacji Żółkwi¹ – która w czasach I Rzeczypospolitej należała do ziemi lwowskiej w województwie ruskim – dokonano w roku 1597 (prawa miejskie miejscowość otrzymała w 1603 r.). Korzystne położenie geograficzne (przy szlaku handlowym) oraz przywileje lokacyjne sprawiły, że do polskiej i ruskiej (ukraińskiej) ludności autochtonicznej dołączali przybysze z różnych zakątków kraju i Europy. W wyniku zawirowań historycznych oraz konfliktów zbrojnych swoją obecność na Kresach Południowo-Wschodnich zaznaczyły także wojska, w tym rosyjskie.

W 1604 roku żółkiewski kościół otrzymał wezwanie Królowej Niebios oraz świętych Wawrzyńca i Stanisława biskupa. W tym czasie pojawiają się również pierwsze zapisy w parafialnych księgach metrykalnych. Materiał antroponimiczny stanowiący podstawę niniejszego opracowania zaczerpnięty został z siedmiu ksiąg metrykalnych chrztów parafii rzymskokatolickiej, znajdujących się obecnie w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie (sygnatura: 1574, mikrofilm: 75373 – wpisy z lat 1604–1632; sygnatura: 1575, mikrofilm: 75374 – wpisy z lat 1632–1674; sygnatura: 1576, mikrofilm: 75375 – wpisy z lat 1675–1693; sygnatura: 1577, mikrofilm: 75376 – wpisy z lat 1694–1725; sygnatura: 1578, mikrofilm: 75377 – wpisy z lat 1725–1761; sygnatura: 1579, mikrofilm: 75378 – wpisy z lat 1761–1777; sygnatura: 1580, mikrofilm: 75379 – wpisy z lat 1776–1787).

W XVII- i XVIII-wiecznej Żółkwi oraz okolicach przeważała ludność polska i ukraińska, z czasem wzrastał udział ludności żydowskiej. W księgach metrykalnych parafii występują ponadto nazwy osobowe noszone m.in. przez Niemców, Węgrów, Wołochów (Rumunów), Litwinów, Francuzów, Włochów, Irlandczyków, Anglików, Szkotów, Ormian, Greków, Tatarów i Turków, Czechów, Słowian wschodnich i południowych [por. Trzeciak, 2016, s. 11 i 37].

Choć w metrykach parafii – co oczywiste – dominują katolicy obrządku rzymskiego, we wpisach odnotowano także grekokatolików, schizmatyków (prawosławnych), heretyków (protestantów – luteranów i kalwinów), innowierców (żydów, karaimów oraz muzułmanów). Na ówczesnym polsko-wschodniosłowiańskim pograniczu etniczno-językowym, jak zaznacza Jan Stanisław Bystróż:

¹ O Żółkwi i jej historii zob. Barącz, 1852; Petrus, 1997; Gąsiorowski, 2001.

Granice pomiędzy żywiołem polskim i ruskim były płynne; nie było tu jeszcze pojęć narodowościowych, nie było pośród ludności ruskiej świadomości plemiennej. Podstawowymi wyznacznikami społecznymi był stan i religja. Szlachcic zawsze był Polakiem, chociażby i po polsku nie umiał; Polakiem był także i rzymski katolik, Rusinem unita czy ortodoks” [Bystrzeń, 1933, s. 41].

W artykule przedstawiam:

- przykłady sposobów identyfikacji osób;
- ślady zapisów imion w ukraińskiej wersji językowej;
- cechy językowe antroponimów na przykładzie morfologii (sufiksy);
- przykłady (proto)nazwisk o możliwej genezie wschodniosłowiańskiej.

Wybrane zagadnienia stanowią egzemplifikacyjne potwierdzenie etniczno-językowego oraz religijnego i kulturowego zróżnicowania Kresów Południowo-Wschodnich na przykładzie rzymskokatolickiej parafii w Żółkwi.

W żółkiewskich księgach chrztów występują różne sposoby identyfikacji osób [zob. Trzeciak, 2016, s. 18–21 i 43–48]. Zapisywano w nich imiona i (proto)nazwiska chrzczonego dziecka lub osoby dorosłej, rodziców naturalnych i chrzestnych, księdza udzielającego sakramentu. Wśród informacji dodatkowych pojawiają się m.in.: nazwy wyznania, obrządku (np. *Tacianna Kuproszewiczowa Ritus Graeci* 24 VI 1703; *Michael Zwir schismaticus miles gregarius* 25 II 1768); etnonimy (np. *Feska Ruthena Oleszkowa* 21 XI 1621; *laboriosus Gregorius Stolarowicz Ruthenus* 17 IV 1768); nazwy tytułów, godności lub sprawowanych funkcji – również zawierające choronimy (np. *Serenissimo Petro Alexiowicz Principe Moschov.* 6 III 1707; *Illustri Domino Basilio Malczow, seu Malcow Capitaneo Exercitus Rossiae Cochortis* [nczyt.] *Pedestris* 15 IV 1768).

Odnotowano zapisy imion w ukraińskiej wersji językowej – zarówno męskie, np. *Dimitro Kobak Graeci Ritus* 15 VIII 1725; *Fedko Tarnowski Ritus Graeci* 11 III 1701; *Havrilo Kozak Graeci ritus* 2 XI 1707; *Hreheri N.* 1 IV 1656; *Iwani Worobeczko* 18 III 1668; *lab. Semionis Narkun* 10 X 1765; *Temko* 25 IV 1655; *Wasil Hnatow* 22 III 1711; jak i żeńskie, np. *Feodozia Konopkowa de Zolkiew* 25 I 1750; *Hyma Stadniczanka Graeci ritus* 17 III 1710; *Lubcae Ritus Graeci de villa Wola* 10 III 1701; *Melanka Bębnowiczowa e Winniki* 17 III 1782; *Olena filia Sawki Rutheni* 8 XII 1608; *Oriszka Czaplakowa de Zukiew* 21 X 1724; *Paraskowija Krupowa virgo de villa Więzowa* 7 VII 1772; *Tetianna Milanowiczowa e Ruda Kre.* 22 XII 1780; *Vliana* 28 IX 1609; *Waska Ruthena de pago Glinsko* 14 IX 1623.

Ponadto z wpływami tradycji wschodniej (greckokatolickiej) może wiązać się „[...] obecność imion takich jak: *Aleksander, Bazyli, Konstanty(n); Konstancja, Anastazja, Teodozja*. Dla porównania, pośród imion właściwych dla tradycji zarówno Kościoła rzymskokatolickiego, jak i greckokatolickiego są np.: *Jan, Andrzej, Mikołaj; Katarzyna, Zofia, Helena*” [Trzeciak, 2016, s. 65].

W antroponimach notowanych w żółkiewskich księgach metrykalnych widoczne są wpływy wschodniosłowiańskie (w szczególności interferencje polsko-ukraińskie) – na przykładzie morfologii:

- formanty *-ic, -owic/-ewic* zostają z czasem wyparte przez *-icz, -owicz/-ewicz*², np. *Stanowic // Stanowicz // Stanowycz* (*Albertus Stanowic* 14 XI 1652; *Francisci Stanowicz* 24 XI 1700; *Andrea Stanowycz* 2 III 1767);
- w (proto)nazwiskach występują sufiksy pochodzenia wschodniosłowiańskiego, takie jak: *-uk* [zob. PL, s. 48–49] (np. *Misiuk* : n. os. *Miś/Myś* < hipokor. od ukr. im. *Mychajło* ‘Michał’ lub ap. *miś* [IL, R] – *Joannes Misiuk de Veteri Skwarawa* 23 I 1784), *-ko* [zob. PL, s. 60] (np. *Kozielko* : n. os. *Koziel* < ap. *koziel* [R] – *Joannis Kozielko* 17 III 1660), *-(isz)yn/-(-ysz)yn* [zob. PL, s. 51] (np. *Jakubiszyn* : n. os. *Jakubicha/Jakub* [R] – *Lab. Alexandri Jakubiszyn* 12 III 1752; *Koszturyszyn* : n. os. *Kos(z)turzycha/Kos(z)tur* < ap. *kostur* ‘kij, laska’ [NAP] – *Pauli Koszturyszyn de villa Szopuszyn* 29 VII 1703);
- w formacjach marytonimicznych obecny jest sufiks *-icha/-ycha* [zob. Wolnicz-Pawłowska, Szulowska, 1998, s. 230–231] (np. *Kielbasicha* < *Kielbasa* – *Marianna Kielbasicha de villa Skwarzawa* 20 III 1762; *Łukaszycha* < *Łukasz* – *Anna Łukaszycha de Glinsko* 5 VII 1722).

Wybrane (proto)nazwiska³ o możliwej genezie wschodniosłowiańskiej umieszczam w słowniku, którego artykuły hasłowe zostały ułożone w porządku alfabetycznym i składają się z następujących części:

- wyrazu hasłowego – hasłem jest wyróżnione wytłuszczeniem i kursywą nazwisko podane w mianowniku liczby pojedynczej (hasło ma postać męską; jeśli forma żeńska jest jedyną w zapisie źródłowym, rekonstruuje formę męską, wyróżniając ją znakiem *);
- podanego w nawiasie materiału źródłowego wyróżnionego kursywą, za lokalizację uznając zaś dokładną datę zapisu;
- objaśnień etymologiczno-motywacyjnych – wskazując motywację, stosuję zapis z dwukropkiem (z pojęciem motywacji wiąże się analiza onimu, a z etymologią analiza apelatywu; połączenie obu narzędzi umożliwi analizę nazwy własnej, uzupełnioną o objaśnienia etymologiczne; natomiast w przypadku, gdy wskazany onim można wywodzić od innej nazwy własnej lub apelatywu, umieszczam informacje po znaku pochodności <).

Ponadto w przypadku przywoływania objaśnień za obcojęzycznymi opracowaniami lub słownikami, w których używa się alfabetów innych niż łaciński, do konwersji pisma stosuję transkrypcję; artykuł hasłowy kończę kropką.

² O ewolucji formalnej i semantycznej przyrostka zob. Magda-Czekaj, 2011, s. 79–85.

³ (Proto)nazwiska genetycznie wschodniosłowiańskie stanowią największą grupę (37%) nazwisk obcych w Żółkwi i okolicach – 355 antroponimów ujętych w 239 hasłach słownikowych [zob. Trzeciak, 2015, s. 74 i 80].

- Antymisiewicz** (*Honestus Simon Antymisiewicz Mensator e Żółkiew* 12 V 1778) : n. os. *Antymis* + suf. *-ewicz* < ap. *antymis* ‘obrus poświęcany pokrywający ołtarz w cerkwi’, por. ukr. ap. *antymins* ‘antymis’ [SW, Hrin].
- Bereza** (*Joannis Bereza* 18 III 1774) : wsł. ap. *bereza* ‘brzoza’ [R].
- ***Chołod** (*Regina Chołodowa* 1 III 1671) : wsł. ap. *chołod* ‘chłód’ [R]. Por. **Hołod**.
- Chrebet** (*Sebastiani Chrebet de villa Glinsko* 31 V 1621) : ukr. ap. *chrebet* ‘grzbiet, plecy’ [Hrin].
- Dejnekwicz** (*Petrus Deynekowicz* 14 XI 1751) : ukr. n. os. *Dejneka* + suf. *-owicz* < ukr. ap. *dejneka* ‘powstaniec ludowy’, ‘kij, drąg, pałka’ [PL].
- Dub** (*Joachimi Dub Famuli Judicis Ciuilis als Siepacza Żółkiewskiego* 11 II 1661) : wsł. ap. *dub* ‘dąb’ [R].
- ***Hawryło** (*Labr. Eva Hawryłowa* 21 II 1785) : ukr. im. *Hawryło* ‘Gabriel’ [NCh].
- Hołod** (*Simonis Hołod* 16 IV 1673) : ukr. ap. *hołod* ‘głód’ [PZ]. Por. ***Chołod**.
- ***Hołub** (*Regina Hołubowa* 13 V 1703) : wsł. ap. *hołub* ‘gołąb’ [NAp].
- ***Hryb** (*Anastazia Hrybicha de Żółkiew* 26 X 1755) : wsł. ap. *hryb* ‘grzyb’ [R].
- Jagielowicz** (*Andree Jagielowicz de Żółkiew* 17 X 1701) : n. os. *Jagiel* + suf. *-owicz* < błr. im. *Jagél(a)* ‘Eliasz’ [NLit].
- ***Kniga** (*Faustina seu Feska Kniżycha e Hucisko Krechov*. 6 IX 1779) : ros. ap. *kni-ga* ‘księga, książka’ [R].
- Kuroszczup** (*Jacobi Kuroszczup de Żółkiew* 8 VII 1664) : ros. ap. *kuroszczup* ‘kobieciarz’ [Dal].
- ***Kuryło** (*Praxedis Kurylicha obstetrix* 22 IX 1785) : ukr. im. *Kuryło* ‘Cyryl’ [NCh].
- ***Łukawyj** (*Anastasia Lukawego de Wola* 24 XI 1757) : ukr. ap. *lukawyj* ‘podstępny, obłudny’, ‘zły, diabeł’ [Hrin]; możliwa lekcja n. os. *Lukawago/Lukawogo* < ukr. (wyzwoły nas wid) *lukawoho*, scs. (izbawi nas ot) *lukawogo* ‘(nas zbaw) od(e) złęgo’.
- ***Mołoko** (*Marina Mołokowa* 2 X 1712) : wsł. ap. *mołoko* ‘mleko’ [R].
- ***Ochrym** (*Theodora Ochrymowa e Buianiec villa* 11 X 1779) : ukr. im. *Ochrym* ‘Efraim’ [NCh].
- Opanaszczakiewicz** (*Joannes Opanaszczakiewicz* 23 IX 1772) : ukr. n. os. *Opanaszczak* + suf. *-ewicz* < ukr. im. *Opanas* ‘Atanazy’ [IL].
- ***Palij** (*Praxede Palijowa Ritus Graeci de Żółkiew* 4 VIII 1768) : ukr. ap. *palij* ‘ten, kto podpalił; podpalacz’ lub : ukr. n. os. *Pal* + suf. *-ij* < ukr. im. *Pantelejmon* ‘Pantaleon’ [PL].
- ***Pałamarz** (*Heva Pałamarzowa de villa Sopuszyn* 6 IV 1765) : ukr. ap. *pałamar* ‘sługa cerkiewny; zakrystian’ [PL].
- Propasnik** (*Lab. Joannes Propasnik vinitor e burb. Le. Żół.* 31 X 1779) : ukr. n. os. *Propasna* + suf. *-ik* < ukr. ap. *propasna* ‘przepaść, bezdeń, otchłań’ [Hrin].

***Pszyk** (*Justina Pszykowa* 30 IX 1708) : ukr. ap. *pszyk* ‘o tym, kto wymawia polskie głoski: psz’ < ap. *pszykaty* z derywacją wsteczną lub : ukr. ap. *pszyk* ‘nic, drobnostka, głupstwo’ [PL].

Radywonowic (*Alberti Radywonowic* 16 X 1667) : wsł. n. os. *Radiwun* + suf. *-owic* < wsł. im. *Radiwun* ‘Herodion’ [NCh].

Safatykiewicz (*Joanne Safatykiewicz* 26 IX 1712) : wsł. n. os. *Safatyk* + suf. *-ewicz* < ukr. im. *Josafat/Osafat/Safat* ‘Jozafat’ [IL].

***Soroka** (*Marianna Sorokowa* 25 XI 1781) : wsł. ap. *soroka* ‘sroka’ [NAp].

Suchorabry (*Lab. Sebastiano Suchorabry de villa Zameczek* 26 XII 1769) : ukr. ap. *suchorebryj* ‘chudy’ [Hrin].

***Trubka** (*Catharina Trubkowa de villa Skwarawa Stara* 21 II 1760) : wsł. ap. *trubka* ‘trąbka’ [NAp].

Wółk (*Thomae Wółk* 21 V 1725) : wsł. ap. *wółk* ‘wilk’ [NAp].

Woronicz (*Nicolai Woronicz* 26 VII 1650) : wsł. n. os. *Worona* + suf. *-icz* < wsł. ap. *worona* ‘wrona’ [PL].

Zabiła (*Generoso Domino Nicolao Zabiła in Officio Militari dicto Porucznik Celsissimi Principis Radziwiłł* 10 VIII 1753) : wsł. ap. *zabił, zabiela* ‘to, co służy do zabielenia, np. śmietana do potrawy’ [Bir].

Zwir (*Wasył Zwir* 25 XI 1753) : ukr. ap. *zwir* ‘zwierz(ę)’ [PL].

Identyfikacja osób z odnotowaniem nazwy wyznania (w tym schizmatyków – prawosławnych) lub obrządku (także greckiego w przypadku katolicyzmu), etnonimów (m.in. Słowian wschodnich), choronimów podawanych przy nazwach tytułów, godności lub sprawowanych funkcji, stosowanie zapisów imion również w ukraińskiej wersji językowej, interferencje językowe w zakresie morfologii (formanty) oraz obecność w podstawach (proto)nazwisk elementów wschodniosłowiańskich potwierdzają przynależność etniczno-językową oraz kulturową i religijną mikroregionu żółkiewskiego do pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego.

ROZWIĄZANIA SKRÓTÓW

Skróty konwencjonalne

ap. – apelatyw

błr. – białoruski

hipokor. – hipokorystyk

im. – imię

n. os. – nazwa osobowa

nczyt. – nieczytelny

por. – porównaj

ros. – rosyjski
 scs. – staro-cerkiewno-słowiański
 suf. – sufiks
 ukr. – ukraiński
 wsł. – wschodniosłowiański

Znaki

: – pochodzący od
 < – znak relacji pochodności
 * – nazwa rekonstruowana
 ‘ ’ – znaczenie wyrazu

Słowniki

- Віг – БІРЫЛА Мікалай, 1966–1982, *Беларуская антрапанімія*, т. 1–3, Навука і тэхніка, Мінск/ВІРУЛА Miłaj, 1966–1982, *Biélaruskaia antrapanimiiia*, т. 1–3, Minsk.
- Dal – ДАЛЬ Владимир, 2006, *Толковый словарь живого великорусского языка*, т. I–IV, Рипол классик, Москва/DAL Władimir, 2006, *Tolkowyi slovar zhivogo velikoruskogo yazyka*, т. I–IV, Ripoł kłassik, Moskva.
- Hrin – ГРИНЧЕНКО Борис, 1924, *Словарь української мови*, т. I–II, Українське Слово, Берлін/HRINCHENKO Borys, 1924, *Slovar ukrainskoi movy*, т. I–II, Ukrainske Slovo, Berlin.
- IL – СКРИПНИК Лариса, ДЗЯТКІВСЬКА Ніна, 2005, *Власні імена людей*, Наукова думка, Київ/СКРЮРНИК Łarysa, DZIATKIVS’KA Nina, 2005, *Vlasni imena ludei*, Naukova dumka, Kyiv.
- NAp – CIEŚLIKOWA Aleksandra, SZYMOWA Janina, RYMUT Kazimierz, opr., 2000, *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1: *Oda-pelatywne nazwy osobowe*, Wydawnictwo Naukowe DWN oraz Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków.
- NCh – MALEC Maria, opr., 1995, *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*, Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków.
- NLit – SMO CZYŃSKI Wojciech, opr., 2002, *Nazwy osobowe „litewskie”. Próba objaśnienia*, w: A. Cieślíkowa, red., *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 7: *Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii*, Wydawnictwo Naukowe DWN, Kraków, s. 19–30.
- PL – ФАРІОН Ірина, 2001, *Українські прізвищеви назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним*

словником), Літопис, Львів/FARION Iryna, 2001, *Ukrainski prizvyshchevi nazvy Prykarpatskoi Lvivshchyny naprykinci XVIII - pochatku XIX stolittia (z etymolohichnym slovnykom)*, Litopys, Lviv.

PZ – ЧУЧКА Павло, 2005, *Прізвища закарпатських українців. Історико-етимологічний словник*, Світ, Львів/CHUCHKA Pavlo, 2005, *Prizvyshcha z akarpatskykh ukrainciv. Istoryko-etomolohichniy slovnyk*, Svit, Lviv.

R – RYMUT Kazimierz, 1999–2001, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I–II, Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk oraz Wydawnictwo Naukowe DWN, Kraków.

SW – KARŁOWICZ Jan, KRYŃSKI Adam, NIEDŹWIEDZKI Władysław, red., 1900–1927, *Słownik języka polskiego*, t. I–VIII, nakładem prenumeratorów, t. II–VI, VIII: Kasa im. Mianowskiego, t. VII: K. Król i W. Niedźwiedzki, Warszawa.

BIBLIOGRAFIA

BARĄCZ Sadok, 1852, *Pamiętki miasta Żółkwi*, b.w., Lwów.

BYSTRON Jan Stanisław, 1933, *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI–XVIII*, t. I–II, Księgarnia Trzaski, Everta i Michalskiego, Warszawa.

GAŚSIOROWSKI Stefan, 2001, *Chrześcijananie i żydzi w Żółkwi w XVII i XVIII wieku*, Polska Akademia Umiejętności, Kraków.

MAGDA-CZEKAJ Małgorzata, 2011, *Wybrane typy słowotwórcze nazwisk (-icz, -owicz, -ewicz i z podstawowym -k-) okresu średniopolskiego w ujęciu historyczno-społecznym*, Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków.

PETRUS Jerzy Tadeusz, 1997, *Żółkiew i jej kolegiata*, Stowarzyszenie Wspólnota Polska. Ośrodek do spraw Polskiego Dziedzictwa Kulturowego poza Granicami Kraju w Warszawie, Warszawa.

TRZECIAK Łukasz, 2015, *Antroponimia rzymskokatolickiej parafii w Żółkwi z XVII i XVIII wieku (na podstawie ksiąg chrztów)*, rozprawa doktorska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej, Poznań, <https://repozytorium.amu.edu.pl/handle/10593/14399> (dostęp: 30.04.2021).

TRZECIAK Łukasz, 2016, *Antroponimia Kresów Południowo-Wschodnich w XVII i XVIII wieku – na przykładzie rzymskokatolickiej parafii w Żółkwi*, t. I, Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, Poznań, http://psp.amu.edu.pl/?type=book&id_asset=951 (dostęp: 30.04.2021).

WOLNICZ-PAWŁOWSKA Ewa, SZUŁOWSKA Wanda, 1998, *Antroponimia polska na Kresach Południowo-Wschodnich: XV–XIX wiek*, Słowistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa.